

BESEDNIK.

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

Izhaja 20. vsakega mesca.

Velja celoletno 2 gld. — polletno 1 gld.

List 4.

V Celovcu 20. aprila 1876.

Leto VIII.

Véliká noč.

(Po Eman. Geibel-nu, prevèl J. Carpenter.)

Škorjanec veliko nedeljo
Se dvígnil k víšku je vesel
Ter skrit v ozračíje víšnjelo
Je pesen vstajenja pel.
In ko je žvergolel, v okrogí
Ponavljja tisoč glasov spet:
Iz sná, zdaj konec je nadlogí,
Iz sná, ti pomladanski svet!

Iz sná, potoci, spet v radosti
Gospoda hvalíte na glas,
Iz sná, zdaj v solnčinej svetlosti,
Ve zéli in zeleni klas,
Vijolice, po gozdu skrite,
Ve rože, ki vas hrani vert,
Vse združene sedaj znaníte:
Ljubezen zmagala je smert!

Iz sná, duhovi preotožni,
Pri dragih mertvih žalujoč,
Oči vé solzne, cvet ki rožni
Vam krije serčne toge moč,
Brezvercev trop, ki te zavodil
Je dvom na pusto stezo zmot,
Iz sná, ves svet se je prerodil,
Glej, čudo stvoril je Gospod!

Vse milosti naj se raduje,
Ki zdaj prihaje iz nebá,
Nov prôrod se nam očituje
V obrazu mladega sveta;
Gozd zelení, ki mu zamoril
Je séver kinč in zimski mraz;
Dih Božji grobe je otvoril,
Iz sná, je ustajenja čas!

Sabinka, slovenska junakinja.

Povest iz začetka XV. stoletja.

(Spisal Andrejčkov Jože.)

(Dalje.)

4. Zbirališče petepuhov.

Nočni čuvaj v Radgoni naznanil je ravno na tergu stojé, da je enajsta ura, potem pa je stisnil svojo stražarsko palico, edino orožje zoper taté in drugo nočno gomazen, pod pazduho, zavil se terdno v dolgi plašč ter počasno krevsal po temnih ulicah, najberž v kako pivnico, da bi se nekoliko poživil in pogrel, ker je zunaj brila precej ostra sapa.

Na severnej strani mesta stale so takrat razvaline nekega podertega stolpa. Krog in krog rastlo je gosto germovje in senčnati topoli so skoraj popolnoma zakrivali to podertino. — Nobeden meščan ni po noči rad zahajal v ta kraj, in če je le mogel, ognil se ga je vsakdo, ker se je govorilo, da je bila tukaj nekdanj ječa in sedaj vsako noč po razvalinah hudo straši.

Mesec je ravno priplaval izza bližnjih hribov nad mestice, v katerem so prebivalci že zdavnej sladko spali, ter razlival svojo blede luč po tergu in ulicah, a jagnedi, ki so bili nasajeni ob Muri, delali so orjaške sence unokraj po travnicah. V goščavi pod gradom derl se je čuk na vse mogočne viže, po logu pa je žalostno lajal lisjak, katerega je terl glad.

Zdajci prisopiha urnih korakov ob Muri gori človek, čisto zavit v širok plašč, klobuk pa je imel globoko potisnjen na čelo, da se mu prav nič ni videl obraz. Večkrat se je ozerl, večkrat mirno stoje poslušal, kot bi kega pričakoval, potem pa je zopet hitel dalje proti omenjenim razvalinam. Tukaj zavije po ozkej stezici med germovjem naravnost proti napol zasutemu vhodu, štramlja dalje po razmetanem kamenji in dospé slednjič do zidovja, ki je bilo še precej dobro ohranjeno. Skozi majhino luknjo, ki je bila kakor nalašč izkopana v zidu, splazi se na drugo stran, kjer je rastlo gosto ternje, in tukaj poterka trikrat prav lahno na majhine duri, ki so bile čisto skrite v goščavi, da bi jih celo pri belem dnevu ne bi bil človek lahko opazil. Zdajci so začujejo od znotraj molkli koraki in koj potem odpró se male duri. — „Si ti, Jurij?“ prasha oseba v votlini.

„Dá, jaz sem,“ odverne zunaj čakajoči ter stopi v temni hod. Vrata se zopet zapró, potem pa koračita obadva dolgo po temnem prostoru, ki se je vil zdaj na levo zdaj na desno, in slednjič dospeta v precej obširno klet, v katerej je bakljala goreča terska, vtaknjena v steno, ter razsvitljevala prostor.

Pet možakov bilo je že tukaj zbranih, ki so sedeli pri kameniti plošči, ki jim je nadomestovala mizo. Bili so to sami divji obrazi, gosto zaraščeni, in že njih obleka ni obetala nič prida. Ob steni so bile prislonežene debele, okovane gorjače, za pasom pa so se jim svetili ročaji dolzih bodal in nožev. Vse te reči so dovolj naznanjale, da so to razbojniki.

Ko se jim približa novi tovariš, vstanejo vsi nekako spoštljivo ter ga pozdravijo, ta pa jim migne, naj se vsedejo, verže svoj plašč raz sebe ter si tudi pripravi sedež na debelem kamenu, katerega je privabil iz kota k mizi. Bil je to velik, krepek človek, srednjih let, in gosta, črna brada mahala mu je po persih. Oblečen je bil čisto drugače, nego njegovi tovariši, kajti že črevlji z neznano širokimi štebali kazali so, da jih je njih gospodar moral kje na ptujem dobiti.

„Kje pa je Vid?“ prasha prišlec, ko se ozré po nazočih.

„Je že tukaj!“ oglasi se iz nasprotnega temnega kota stopivša oseba ter prinese veliko košaro. Bil je to res Kovačev Vid, katerega smo videli že unokrat za cerkvijo. — „Veste fantje, jaz sem vam pripravil nekoliko večerje, ker vém, da ste že lačni in žejni. Kovačev Vid ni tako skop, da ne bi privoščil svojim tovarišem kak dober grizljaj, in če boste vedno z menoj, ne bo vam

treba nikdar gladu in žeje terpeti.“ Pri teh besedah postavi na mizo sodček vina; izvleče iz košare veliko gnjat in hleb kruha, in vse to razdeli svojim tovarišem.

„Ti si človek, da malo taci,“ pohvali ga eden možakov, „kakor nalašč za našo družbo. Boljega ne bi bili mogli dobiti, ko bi ga bili iskali z lučjo križem sveta. Prav je, da si prišel v našo družbo.“ —

„Ali Jurij,“ pravi potem Vid, „sam živ kerst ne bi te poznal, ko bi te sedaj-le videl. Jaz se moram vselej smejeti, kader te vidim beračiti po mestu ali okolici, in ti mavhe bijejo po petah. Čisto pokvečenega se storiš in deržiš se, kot bi ti smert že za tilnikom sedela. Kdo bi mislil, da je berač črni Jurij še tak hrust. Prav dobro se umeješ našemiti, jaz ne bi mogel tako, menim, da bi me koj spoznali.“

„Ljubi moj, kdor če svoj posel dobro opravljati, mora se vaditi; večletne vaje storijo človeka mojstra. Kedar boš ti že toliko sveta obhodil, kot sem ga jaz, in toliko žepov iztrebil, bodo se ti zdele vse te malenkosti, kot nič. Jaz sem bil že med roparji v češkem lesu, ki so dobro znani po svetu, bil sem že v Italiji, kjer živé tolovaji kot grofi in jim ni treba skoraj nobenega truda pri ropu, temuč kar vjemó kacega bogatina ter ga zapró v svoje skrivališče, potem pa mu narekvajo, koliko mora plačati, ako noče v dveh dneh viseti na kacem drevesu. Jaz sam sem nekdanj blizu Neapola, — to je že čisto daleč doli v Italiji, prav lep kraj, — preoblečen, kot kapucinec, speljal nekega velikaša v zanjko, in moral nam je plačati štiri tisoč zlatov odkupnine.“

„Ali jih je pa imel pri sebi?“

„E kaj še. Pisal je pismo domu svojeji ženi in mi smo določili mesto, kam naj jih pošlje, in v nekaterih urah imeli smo že denar v pesteh. — In pa na Turškem, tam smo še le vdelovali z gerškimi tolovaji! Vi ne boste nikedar toliko poskusili.“ —

„Tukaj tudi nemamo takove priložnosti,“ ugovarjajo nakateri.

„Sedaj pijte in jejte,“ pravi na to Jurij, „da ne boste sramote delali Vidu, ki nam je poskerbel tako obilno večerjo. Napijte mu vsi na zdravje srečne prihodnosti v našem stanu, v katerega smo ga nocej sprejeli.“

„Živijo, Vida, naš novi tovariš!“ zakličejo vsi vzdignivši vsak svojo posodo kviško.

„Buzaron, to je čversta kapljica,“ pravi eden, ki je bil precej krepek požirek storil, „komaj sem si jezik omočil, pa mi že v lase leze.“

„Menim da,“ priterjuje Vid zadovoljen, „je iz Dobičkove kleti“.

„Ga ima li še mnogo takega?“ praša drugi.

„O še ga ima še nekaj sodov.“

„Vid!“ oglasi se na to Jurij, „sedaj nam najprej povej vzrok in namen, zakaj si stopil v našo družčino, potem pa boš storil prisego. Kakor vsako društvo, ima tudi roparsko svoje posebne pogodbe in postave, katerim se podverže vsakteri, ki hoče biti ud. Kaj te je nagnilo, da si prišel k nam?“

„To vam ob kratkem povém, tovariši, kaj me je nagnilo, in gotovo mi boste vsi priznali, da sem prav storil. — Sedajnega grajskega valpeta gotovo

vsi dobro poznate, onega beračona, ki se je vsilil v tako dobro službo; — da bi ga pes odnesel! — Moj oče so njegov boter, in mislite si, kaj jim pride v glavo na stare dni! Polovico premoženja hočejo sporočiti grajskemu valpetu Ožbetu, polovico pa meni, in še to, so rekli, mi le dadó, če se poboljšam in ne bom več pil, sicer pa ne dohom nič. Jaz dobro poznam mojega starega; kar si v glavo vtepe, mora biti, ko bi nevé m kaj, boste videli, da bo to izpolnil. Denar imá fajmošter v pesteh, on pa me čerti, kot tern v peti, če oče umerje, vse bo dal Ožbetu, meni pa nič. Koga bi to ne jezilo? Čisto ptuji, beraški človek bo podedoval polovico, ali pa še vse; sin, domači sin pa nič. To je nekaj. — Drugič sem pa pred nekaj dnevi izvedel, da se Ožbe ženi pri Dobičkovu Jerici, in Dobiček mu jo neki meni tudi dati. Jaz sem že tri leta hodeval za njo, mnogo beličev ondi pognal, pa me ni hotela, ta pritepin pa bi jo dobil! Strela naj ga ubije! — Kako bi bil lahko prišel k premoženju in dobremu življenju po lepi poti, ko bi se bil oženil z Dobičkovu Jerico, in Dobiček bi mi jo bil tudi dal, čeravno nisem hčeri preveč povšeči, — pa sčasoma bi se me bila že privadila, — če pa mi oče doto odtegnejo, potlej sem pa ob tla, kajti Dobiček išče bolj denarja, nego zeta, zato se je poprijel Ožbeta, ker vé, da bo dobro ogrenil. To je vse, kar vam imam razodeti.“

„Kaj pa misliš sedaj storiti?“ vprašajo nekateri roparji, „dote in dekleta vsaj ne boš kar tja v en dan pustil?“

„To je, kar me je prignalo k vam. Pomagajte mi spraviti grajskega valpeta s poti, potem imamo koj denar v rokah, potlej je tudi Dobiček naš, njegova hči in premoženje; vse bomo med seboj razdelili.“

„Jerice vsaj ne?“ smejejo se roparji.

„Če tudi, mar mi je za babo; da imam le denar, da pijem.“

„Vid jo je dobro prevdaril“, pravi Jurij, „sedaj pa poslušajte moj совет. Sedajni vladar Ernest jel je našemu počenjanji zelo na pete stopati in ni davno, ko so jih v Gradcu nekaj obesili, jaz sam sem jih videl, kako so bengljali na vislicah. Ljubi moji, to ni ravno prijetno med nebom in zemljo viseti z zaderguljo za vratom, toraj, pravim, bi bilo najbolje, ko bi se kam umaknili in sicer kmalo. Da pa to izveršimo, treba nam je najprej denarja. Vid nam je že nekoliko pokazal pot, jaz vam pa pokažem še drugo, namreč oropati Radgonskega grajščaka.“

„To ne pojde, nas je premalo“, pravijo nekateri roparji, „grajščak ima mnogo čverstih hlapcev.“

„Vi ste bebeci!“ huduje se Jurij, „mislite, da bomo kar tje v en dan derli v grad, da bi nas berž polovili in potolkli. Tukaj je treba zvijače. Najprej, moramo izvedeti, kedaj pojde grajščak iz doma na kako gostijo, potem pa, kje brani svoje imetje. Zategadel preoblečeš se ti Konrad, ki si najbolj previden in precej izurjen v tem poslu, v meniško obleko ter se pritepeš v grad, kakor véš in znaš, rekoč, da si kaki romar iz svete dežele in prosiš miloščine. Pri tej priliki lahko mnogo ogledaš, in če se bo dalo, pozveš pri družini z zvijačo, ako misli morda grajščak kam potovati. Ako to dobro opraviš, za drugo bom že jaz skerbel.“

„Tu je moja roka, ako hočeš obé!“ pravi ropar, ki se je zval Konrad in je prišel z Jurijem iz Nemških dežel tu sém, „da vse opravim po tvojej želji. Jutri večer boš že vedel kaj in kako.“

„Le previdno ravnaj toraj, da kaj ne spakadraš; če pes ni, da nam bi se ne posrečilo. — Sedaj bo pa čas, da zapustimo to gnezdišče. Konrad in Vid odpravita se, kamor vama je drago, mi drugi pa moramo nocej še na véliko cesto. Neki grof pripelje se proti jutru iz Celja tu memo, in te prilike ne smemo zamuditi, bo berž ko ne dober plen.“ —

Posamezno so zapustili staro podertino ter se razkropili na razne kraje. Najzadnji bil je Jurij.

„Sedaj-le, ali pa nikoli se mi bliža ugodni čas maščevati se nad njim, ki ga sovražim iz cele duše,“ godernja Jurij sam seboj po poti iz podertine.

Po stezi pod gradom gredočemu zazvenči mu nekaj pod nogami. Jurij se pripogne in pobere, pa kako se razveseli, ko najde velik nož z lepó okovanim ročajem. Pogleda ga bolj natanjko in koj ga spozná. Une dni ga je videl v Dobičkovem vinogradu pri Ožbetu. „Fante ga je zgubil“, mermrá sam seboj; „kakor nalašč sem ga našel, pride mi še morda prav.“ Urno ga vtakne k sebi, potem pa izgine za gričem proti onemu kraju, kamor je odpravil svoje tovariše na prežo.

5. *Ptuji romar.*

Tikoma pod gradom nakopavala in nasipala sta dva hlapca pot, ki jo je raztergala voda. Videti je bilo, da se jima ne mudi preveč, ker pogostokrat sta se operla na toporišče in se jela razgovarjati.

„Gašpar!“ pravi mlajši hlapec, ki je bil menda že sit dela, svojemu tovarišu, „ne vpiraj se ondi in ne ruj kamenja, ko ni potreba. Nekoliko berstja nasečeva v ono-le globel, ki jo je izkopala voda, po verhu pa persti namečeva in dobro bo. Ti delaš, kot bi šlo Bog vedi za kaj. Meniš, da ti grajščak kaj plača.“

„Pa bo godel, če dobro ne narediva in se mu zopet kak konj spodtakne v kolesnici“, odverne stareji, ki je ruval težko skalo v plaz, da bi jo zavalil v kotanjo.

„Naj gode, saj takovi ljudje družega ne znajo. Ko bi jaz imel sto kron denarja, pa koj figo pokažem grajski službi, bolje bi živel sam za se.“

„To je da, ko bi jih imel! Ni vsakdo tako srečen, kot naš valpet, ki gré v gozd derva sekat, pa prinese polno mošnjo domu.“

„Zraven pa ga grajščak še koj nam drugim hlapcem za poglavarja izvoli. Ta fant imá presneto srečo.“ —

Megle, ki so se že celo jutro vlačile po bližnjih jarkih in ob vodi, napučičile so se polagoma v goste oblake in kmalo potem jame rositi izpod neba. Hlapca, katerima se je bilo delo že pristudilo, pustita rovnico in lopato sredi poti ter si poiščeta podstrešja pod plazom, kjer je skalnata plošča počez molela, da bi na suhem prevedrila. „Grajskih ne bo nobenega o takem vremenu sem doli“, mislita si, „toraj si lahko nekoliko odpočijeva“.

Dež se je bil precej navzél in vedno gosteje so jele padati kaplje po suhem listji, ki je ležalo razstlano po poti in ob meji.

Zdaj se prikaže po poti gori velik mož v črni kuti, opiraje se na dolgo palico, ki je imela na verhu mesto ročaja tri križice, kakoršne imajo na podobah navadno papeži v rokah. Stopal je jako urno stermd pot proti gradu, kakor bi se mu bilo neznano mudilo, prav za prav pa ga je menda le dež priganjal, katerega mu je zanašal veter ravno v obraz.

„Poglej, poglej ti, kedo pa tam-le pride!“ pravi eden hlapcev ter pokaže na bližajočega se ptujca.

„Menih je“, odverne uni, „po kaj li gré v grad?“

„Nemara ga je naš grajščak povabil, da mu bo fanta podučeval.“

Med tem pride kutar memo, in zapazivši óna dva na suhem pod streho, približa se jima ter pravi potuhnjeno: „Hvaljen bodi Jezus Kristus! Možá, ali bi ne mogel dobiti tudi jaz nekoliko prostora pri vama? ves moker sem že.“

„O bo, bo, gospod, vsi trije bomo imeli dovolj prostora,“ pravita hlapca, ter snameta berž klobuke z glave; potem pa se stisneta tesno v kot, nič ne maraje, da jima je po nogah deževalo, da je le ptuji gost imel dovolj prostora.

„Vidva sta berž ko ne iz grada?“ praša ptujec.

„Da, grajska hlapca sva. Voda je pot raztergala, so nama pa ukazali gospod danes, da bi nekoliko popravila in zasula grape. Sedaj naju je pa dež prepodil sém pod streho.“

„Ali morda pride v grad kaka gospôda ob kratkem, da je ukazal grajščak pot popraviti?“ poprašuje zvedavo menih.

„O saj zmeraj kedo pride, zmeraj,“ pravi mlajši hlapec; „danes je prišel Štubenerski grof, in take gostije so v gradu, da se človeku kar sline cedé, ko mu od vseh strani vdarja v nos privabljivi duh mastne pečenine. In pa godci jo tako režejo, da se kar grad trese; saj bi se gotovo celó doli slišalo, ko bi veter nasproti ne pihal. E ti ljudje imajo življenje na svetu! Za Boga nimajo nobene skerbi, kakor hitro zjutraj zlezejo iz mehke postelje, že jih čaka kosilo, potem pa celi dan družega ne delajo, kot gostarijo in zapovedujejo po gradu, pa se jim mora vse izveršiti. Najteže delo imajo, ako gredó kedaj na lov. Pa celó to počnó zarad dolzega časa, saj treba bi jim ne bilo. Mi kmetje pa delamo celi božji dan ter se ubijamo, kot črna živina, pa še včasih košček kruha nimamo, da bi ga déli v usta. E slaba nam poje, slaba, grajščak je vsemogočen, mi pa smo červi v prahu.“

„Kaj boš tako govoril!“ svarí stareji hlapec svojega mlajšega tovariša, bodi si, ker se mu je zdel njegov govor vpričo pobožnega meniha pregrešen, ali pa se je bal, da ne bi ju ta morda zatožil v gradu, da godernjata nad grajščakom. „Bog že vé, kaj dela. Vsi ljudje na svetu ne morejo biti grajščaki, kakor tudi kmetje ne. Če jim gré tu pa tam bolje, nego nam, imajo pa kake druge skerbí, ki jih mi nimamo. Vsak stan ima svoje težave.“ —

„Ali mar delj časa ostane prišli grof v gradu?“ poprašuje menih dalje.

„Ne vém“, odverne mlajši hlapec, „nekaj sem slišal praviti, da pojdetá z našim gospodom že jutri večer v Gradec, ne vém, če bo res ali ne. Jaz ne

izprašujem dosti o takih rečeh, ker mi ni dosti mar; le tu pa tam včasih kaj slišim, ko se drugi menijo.“

„Gospá pa domá ostanejo, ne?“

„Kaj pa da; ženske so sploh le večidel pri domu, naša gospá pa še posebno malokdaj kam gredó. Dokler nismo imeli še kaplana v gradu, hodili so vsaki dan v mesto v cerkev, odslej imamo pa doma mašo v kapelici.“

Med tem se je vreme nekoliko prevedrilo in na vzhodu se je jelo jasiti.

„Sedaj jo bom pa krenil nekoliko v grad“, pravi menih ter se spravi na noge. „Morda dobim ondi prenočišče, ali vsaj kaj vbogajme. Zeló potreben sem, vedita, da pridem naravnost iz Jeruzalema.“

„Iz Jeruzalema!“ čudita se hlapca, „oh jemine! Tam mora zeló lepó biti, kakor pravijo. Pa vendar niste ves čas peš hodili?“

„Kaj pa da, celó bôš sem hodil.“

„Vidiš, Pavle, to je pokora!“ pravi stareji mlajemu. „Ti pa koj godernjaš, če ti ne gré vse po volji. Ta gospod so šli tako daleč bos na božjo pot, so terpeli glad in žejo, pa se vendar nič ne pritožijo.“

„Vse sem preterpel z božjo pomočjo. Saj pravijo: kdor je pobožen, mu celó kamenje tekne,“ godernjá menih ter jo maha precej urno po klancu gori.

„Le pojdite!“ vpije še hlapec Gašpar za njim. „Prenočišča ne vém, če boste dobili, malo prostora je, ljudi pa mnogo, v pest vam bodo pa že kaj stisnili gospod, dobri mož so!“

Pa menih jima ni več odgovoril, kot ne bi ju bil čul, in kmalo potem izginil je jima že spred oči na bližnjem ovinku. —

Kako si vendar neumen, da vse trabuzlaš,“ pravi potem Gašpar Pavletu, ko sta zopet poprijela orodje in jela še tu pa tam nekoliko poravnnavati kamenje in nakupičeno perst.

„Zakaj neki?“ reče ta.

„Zakaj? zató, ker si! Ti vpričo duhovna ravno tako čenčáš, kot z menojo ali pa s kakim pastirjem. Kaj si bode neki mislil o tebi! Saj bi se še odkril ne bil, ko ne bi te bil jaz dregnil v rebra.“

„Saj nisem nič pregrešnega rekel.“

„Dovolj; če grajščak izvé, te koj spodi iz službe.“

„Kaj pak; meniš, da mu bo menih povedal, saj ni baba.“ —

Delo je bilo doveršeno, vsaj njima se je zdelo, da sta dovolj storila. Vsak svoje orodje zadeneta na ramo, potem pa jo tudi ona dva počasi mahata óno pot proti gradu, koder je malo prej odšel romar iz Jeruzalema. — — —

(Dalje prihodnjič.)

Lastnosti dobre domačice.

(Sestavil in spisal K—m—.)

(Dalje.)

Slednji biser je: skromnost, to je zadovoljnost v tihem, domačem poslovanji in domačem, prostem razveseljevanji. Ova skromnost naj cvete kot

vijolica v mirnem, tihem gaju ter naj svojo vonjavo milo razprostira kakor ona. Kinča naj domačico blaženi mir in pokoj dušni. Blagotvorni raj naj vlada, kjer je domači krog; razun njega naj ne bode ničesar lepšega in poželjivejšega. On naj bode zlahten kamen, ktereга bliščoba se krasi v našej sreči. Mimo tega se naj nikdo ne izogiba društev, javnega življenja in občevanja z narodom, s sorojaki a — še manje ima nastopiti tako zvana merznja do ljudi; nego ravno človekoljubje se ima strinjati z domačim mirom. Kdo bode ravno ložeje in bolje čislal ljudi in človeštvo, kakor ravno oni, ki v lastnem krogu, v posameznih členih človečanstva krasne značaje, lepe nagone čisla? Nikdo ne more bolje razveseljovati društva, kakor ravno oni, koji je v lastni hiši vesel in dobre volje! Kdor je srečen, radostno tudi druge osrečuje; ali nad domačo srečo mu ni ničesar! Skromnostnemu človeku je lastna hiša njegov svet; njeni prebivalci njegovo društvo; priprosti obed njegova gostija; iskren razgovor z domačimi njegova duševna hrana; igrače otrok njegove svetinje.

Srečen je, kdor dopolni dela vse;

Vsaki dan 'ma svoje delo,

Žalostno pa tud' veselo;

Kdor dolžnosti vse stori,

Lehko spi!

Skromnost naj povsem vlada v naših hišah, v domačem krogu in le skromni človek spolnuje nalogo, dano mu kot človeku; njegova hiša, domače ognjišče — in naj bode še tako majhno in revno — mu je vesoljni svet, mu zaželjena svoboda. Njemu veljajo besede hervatskega pesnika:

Samo onaj srečo uživa,

Bio prostak, kralj mogući,

Komu dan i noć prebiva

Blagoslov i mir u kući! —

Ovi kamenčki toraj; redoljubje, pomnja, štedljivost, dovoljnost in skromnost naj se visoko časté v vsakej hiši premile nam slovenske domovine!

Napredek domače hiše pa naj više odvisi od domačice, ker je ravno ona glavni del njeni in se najbolje in večinom ž njo peča. Človek se trudi, kako in kaj ima dojtí v hišo — in domačica se ima truditi, kaj in kako z onim opravi, kar dojde v domači krog. Če je že prvo važno, je drugo še važneje. Ne verujem, da je kdo doživel, da je napredovalo kako domačinstvo, kjer je bila domačica razpuščena, razsipna, nečista in nerazumna v svojih poslih in naj bode mož še tako marljiv, štedljiv in razumen. Nasproti zamore napredovati dom pod pridno roko vredne in razumne domačice tudi takrat, če bi mož ne imel vseh zaželenih in potrebnih svojstev. Enake primere je vsakdo že mnogokrat doživel in videl.

Iz tega natančno sledi, kako je važno, da se pri odgoji ženske mladine pazi, da danes ali jutri iz nje kaj vrednega in koristnega postane; kajti od tega večinom odvisi blagostanje in sreča domačinstva, sreča sopruga in moža, sreča otrok.

V kratkem si toraj bočemo ogledati najpotrebnejše lastnosti, ki jih ima in mora imeti vsaka dobra domačica.

Urno, urno, sestre drage
 Ves plevel iz plodne njive!
 In sadike vse škodljive
 Urno naj populimo!

Na ljubavi se vse osniva: da ni ljubavi, ne bi bilo ne sveta, ne nas. Ni društva, ni posla, ni podvzeta, ni umetnosti, ne olike, ne napredka — z eno besedo — ni stvari na svetu, ktera bi brez ljubezni obstati in napredovati zamogla!

Za napredek domačije pa je najprej potrebno, da ljubi domačica domačijo in domače ali hišino življenje. Brez ljubavi zamore že dobro vredjena domača hiša obstati, ali napredovati ne more nikdar, še manje pa cvesti in razploditi.

Tudi prebivalci in posli ter družina ne more vesela in radostna biti, če je domačica brez vsake ljubavi do doma. V taki hiši gre vse navskriž in mesto blagoslova božjega, vse počasi razpada in nazaduje. Prebuditi je toraj treba zgodaj pri ženskej mladeži pravo ljubav do doma in do hišnega poslovanja. Z domačim ohranjenjem in domačo odgojo se to najložej doverši; težje je takrat, če se ženska mladina odpošlje iz doma v odgojo. Poslovni krog ženske je hiša; ona se ima toraj odgojiti v hiši med svojimi, ako želimo, da se danes ali jutri zadovoljeva v svojej hiši in med svojimi.

Ali ljubav sama na sebi še ni dovoljna. Ona je samo v tem glavna lastnost, kolikor brez nje tudi ostalih lastnosti dobre domačice biti ne more. Da ženska zaseda pravi položaj v hiši; da vestno spolnuje svoje dolžnosti kot soproga, mati in domačica, mora povsem znati opravljati vse stroke hištva in vse one posle, katere mož sam opravljati ne zna ali pa ne more. V ta delokrog n. pr. spada po deželi: spravlanje in vredenje jedil in pijač, pripravljanje raznih obedov na jutro, poludne in večer, nadzorovanje kravjih hlevov, mlekarstvo, prelo, šivelo, pečenje, klanje, pranje, čiščenje, vredjenje posteljine, posobja, hišnega orodja in pohištva, nadzorovanje vertov, nadzorovanje in opravljanje ženske družine in dekel itd. Vsaka mlada domačica mora biti v tem povsem izurjena in stariši inajo skerb žensko mladino v to pri času vpeljati, da jim hčere ne bodo nevedne v hišnih opravilih.

Da si vse to v zavodih, v šolah — kjer imajo le um bistriti in si potrebnih ved v branji, razumenji, štenji in raznih ročnih delih, kakor je pletenje, šivanje itd. pridobiti — prisvojiti ne morejo, nam ni treba dokazovati. Vsakdo ve, kaj da se naša ženska mladež z ozirom na domačinstvo v naših modernih učilnicah naučiti zamore in nam bode priterdil, da je mimo šole pravo odgojišče za deklico vendar le dom in domače ognjišče. Tam se ima deklica največ navaditi.

Treba bi bilo sicer posebnih, uzornih vadnic za gospodarice, kakor so že za moško mladež — a enacih nimamo in jih tudi ne bomo tako kmalo imeli; toraj se naj do tje deklica doma dobro in vestno odgojeva.

Mnogi dajo svoje deklice učiti raznoverstne jezike, svirati, risati in bogga vedi, kaj da še vse; ali komaj polovica od teh ima pravo korist od vsega.

Misli se naj toraj vedno najprej na potrebno in koristno in potem še le na lepo in ugodno!

Znanje hišnega poslovanja in reda pa je vsakej neobhodno potrebno. V večih domačijah ne more gospodarica vsega sama opravljati, ali ona ima višje nadzorstvo in nadgled nad posli; ona je tamkaj duša, središče, okoli katerega se ima vse sukati in vertiti, katero ima vse vrediti in ugodno razpostavljati. Treba je pa vendar-le tudi v tej priliki, da domačica vsa dela pozna, kajti kako jih hoče vredovati, kako nadzorovati brez lastne skušnje, brez vsacega znanja in vede? Kako bi se glasile pesnikove besede:

Mati zakliče pridne deklice:
Hitro vstanite! prat' se mudi;
Srajce, rokavce, rute in peče,
Perte poberte, prat' se mudi!
Žehto končale, lug ste izprale
Le na perišče nesite prat!

v ustih nevedne, malomarne in zaspane domačice?

Zatoraj, draga slovenska mati, glej na domačo odgojo tvoje hčerke in ti, slovenska deklica, ki ti je namen s časom priti do lastnega hištva, do lastne domačije, zapomni si besede našega nepozabljivega narodnega buditelja dr. Lovro Toman-a, ko ti premilo poje:

Vertite tedaj se v pohišvanji pridno,
Skerbite marljivo, trudite se zló,
Da hiša domača se snaži prav vidno,
Da pridnost pripelje v njo radost blagó;
Le mater prašajte,
In se zanašajte
Na uk nje pobožen in skušen zvesto.
Podpirajte starše že v letih slabotnih,
Kot angelj skerbeč le spremljajte jih zmir.
Na krajih posvetnega hrupa, v samotnih
O varite serca krepost si in mir;
Nezlobne radosti,
Nedolžne mladosti
Sladé naj živjenja vam mladega tir! — —
(Dalje prihodnjič.)

Zgodovinske in potopisne čertice.

(Spisuje L. Ferčnik.)

(Dalje.)

V ožnja p o n o č i.

Nekako zavzet zrév v sivotemno noč, zakaj debela megla se je vlegla na zemljo in jel sem premišljevati: kaj ti je bilo treba se podati na pot in se voziti v merzli, temni noči, tako osamljen in poverh še na terdi klopi? —

In postljal sem si, kakor sem znal in mogel. — Zakaj nisi počakal prijaznega dneva, da bi vsaj videl, kje se voziš; v temni noči se pa voziš, kakor jetnik v temnem zaboju? Zopet se potolažim s tem, da bo noč kmalo minula, da sem Mursko dolino že večkrat in do dobrega pogledal, po dne pa se bom vozil po krajih, katerih še nisem videl in po novi čerti Gizeline železnice.

A tudi ti, prijazni čitatelj! boš morebiti radoveden, kaj me je napravilo na pot? Na Švicarski meji me je neki agent prav resno vprašal, kakošno blago hodim po svetu ponujat? Jaz mu pa rečem: „Ponujati nimam ničesar, le gledat grem cerkvenih umetnij, stavb in še kar si bodi zraven.“

Kedar je človek vedno v enem kraju in gleda vedno le tiste obraze, tiste hribe in isto okolico, se sčasoma nekoliko naveliča, rad bi še kaj drugega videl. Naši dnevi so kratki na svetu in potovanje je naše življenje, naj še kam dalje potujem, ne le vedno po enem in istem kosu naše zemlje.

In človek, ki mora ves čas učiti ter od sebe dajati, se polagoma izprazni gledé znanja in serčnih čutov. Treba mu je poskerbeti nove zaloge in serce razvedriti; tega pa ne doseže v domači vasi, nego potovaje po svetu. Zraven bi še bilo dobro olikati okus na vse strani. Ljudje našega veka hitro napredujejo v znanostih, umetnijah, žalibog tudi na zlobno stran. Kaj boš vedel, drugim svetovati, ako sam nisi videl ničesar drugega, nego le kože, bajte in navadne hiše? Da si razvedrujem um in serce, da po svetu pogledam in se učim, za to sem vzel dežnik (palica se jeseni manj potrebuje) in potno bisago in sem prišel v kupej na terdo klop. Za ta hip sem ti dosti povedal.

Hlapon je pihal, kot jetični človek, ker vlekel je nas v klanec na razvodje pri Neumarktu. Poravnam se na klop, denem bisago pod glavo, s poverhno lahko suknjo se za silo pokrijem ter poskušam zadremati; iz sosednega kupeja sem že slišal nekega herčati, kot da bi bil lokomotiji priprazen. A ropotanje železnih koles po železnih kolejih in nevajeno ležišče mi preženeta spanje še nekaj časa. — V tem položaji se spominjam nekega slovečega potnika, ki je pred 550 leti (1227) potoval po tej okrajini, njegovo potovanje še dandanes slovi. Kdo je nek bil? Urh Lihtenštajnski, čegar grad Frauenburg je stal v Murski dolini blizu Unzmarkta, torej ne daleč od kraja, kjer sem se ravno vozil, tudi grad Lihtenštajn je v isti dolini. Bil je pa Urh pesnik in pesniki imajo svoje muhe, ktere pegaza zbadajo, da se z njimi spenja nekoliko višej od navadnih pót človekovih otrok. Preoblečen kakor kraljica Venera potuje iz Benedek v 30 dnevih na Dunaj skozi Koroško in zgornjo Štajersko čez Semernik. Kronika pripoveduje, da so ga že na Petrovem slovenski pozdravili: „Bog Vas sprimi kraljeva Venus“ ter v Belaku slovesno sprejeli. 7. maja pride v Šaifling na Štajerskem in od tod do Ljubnega potrebuje 4 dni, torej toliko dni, kolikor z vlakom ur.

Kaj je delal, da je tako po polževo se pomikal naprej? Kjerkoli se je vstavil, je pozival ondotno gospodo na viteški boj. Ako se smé pesniku kaj na besedo verjeti, je bila kraljica Venera verli junak; kajti marsikteri gospodič in vitez je pred silo njenega kopja telebnil v travo ali na pesek. V Judenburgu ga posebno častno sprejmejo. Devet vitezov se mu ponudi v bojno

igro. V Ljubnem najde celo 20 vitezov, ki so volje ž njim se meriti. — Kaj ne, čudno potovanje! Drug človek je vesel, da more v miru potovati, ta pa potuje nalašč, da se more bojevati. Dosegel pa je, kar je namenil in svojo slavo si je sam pel. Koristil je pa tudi nemškimi potomcem poznejših vekov, ker se v njegovih pesnih obrazuje nemški jezik tedajšnega časa.

Po običaji je imel Urh svojo izvoljeno „damo“, ktere slavo je prepeval, nji na čast se bojeval in v njenih barvah se nosil. Urh Lihtenstajnski pa stori še veliko več nego drugi navadni vitezi istega veka. Ko vidi, da izvoljeni dami njegove debele ustnice niso všeč, očitala mu je, da ima troje ustnic, jezdi spomladi v Gradec in si da z možko serčnostjo odrezati eno ustnico. V turnirju se težko rani na enem perstu. Ko mu izvoljena dama tega noče verjeti, si da perst odsekati ter ga ji pošlje v lepi skrinjici zavitega v svilo. Še drugih težkih skušenj mu terdoserčna naloži, ktere vse prestopi s toliko vestnostjo, da bi bila vredna višjega cilja. A gospôdi tedajnega veka bila je ženska milost, in moledovanje za njo najvišje delo. 13 let služi Urh svoji dami, 300 kopij porabi v viteških bojih, mnogo zlatih perstanov razdeli onim, ki njega premagajo, kogar je pa on podjal, ta je moral nositi stroške zanj in njegovo spremstvo. Po 13letni službi se Urh te nehvaležne službe naveliča in pošlje svoji dami slovesno odpoved.

Umerl je l. 1275 ali 1276 mesca januarja in zapustil 2 sina in 2 hčeri.

Omenjam pa te viteške igre le memogredé, ker ti zavoljo nočne tmine ne morem razkazovati Murske doline in njenih krajev.

Drugi časi, druge navade. Prej so metali kopje, pehali se z meči, branili s škiti na očitnih bojiščih, dandanes se bojujejo z jeziki v zborih, ali s peresi v časnikih in se branijo ali s „poslanim“ ali po deržavnem pravdniku v obravnavah. Svoje dni so napivali s kopjem in se metali v pesek, dandanes napijajo z vincem ali drugo pijačo, da rahlo zlezejo za mizo ali zgermijo pod klop. Zanameci nas ne bodo umeli, kakor se nam nekdajni običaji smešni zdijo.

Polagoma se prikrade zaspanec tudi v moje oči. Še enkrat stegnem svoje ude po dolgem na klop in zdaj me ne motijo več derdrajoča kolesa, tako malo, kot kovača ropotanje težkih kladev. Ko se zopet zavem in na uro pogledam, bilo je že blizo pete ure zjutraj. Po dolini je ležala gosta megla in na zemlji slana. Mraz je silil v kupej, zoper kterega se mi je bilo braniti; kar sem imel popred pod seboj, djal sem na-se in se tako ogreval. Kmalo je prišla rešilna ura, ker bližali smo se postaji v Št. Mihaelu. Tú se pomudimo dobre pol ure; vlak, ki je imel iz Bruka priti, se je nekoliko zapoznil in tako sem prav lahko se ogreval in okrepčal v kolodvorni gostilnici.

Št. Mihael — Selzthal.

Kdor je že večkrat opazoval prihod in odhod križajočih se vlakov na večih kolodvorih, bo se kmalo prepričal, da se vkljub živahnemu mergolenji vendar vse in povsod godi enakolično, ker so potrebe ljudi povsod enake. Dokler kolodvorni služabniki razpregajo in sestavljajo vagone, prinašajo in odnašajo bale popotnikov in poštni uradnik prejema in oddaja poštna pošiljatve,

med tem potniki iščejo zaslediti vrat z napisom: „Restavracija“ za I. in II. ali za III. razred. Strežaji in strežajke, točarji in točarice so povsod skoraj enako oblečeni, enako obriti, z enakim vedenjem; povsod najdeš enake jedi, pečenke, primese, — skorej 7 dni zaporedoma krompir za primes. Enaka je tudi obnaša popotnikov, ktera se razlikuje le po stanovih in letih. Ponosno in krepko nastopajo vojaški častniki, iz kuhovine komaj gledajo agentje kupčijski, gospe in gospice nikdar niso brez mnogih škatljic, kmetje in kmetovski ljudje pa v robcih prinašajo, kar so nakupili v mestu. Postajini zvon zazvoni enkrat, potniki se jamejo pomikovati proti vagonom; kedar zvon drugokrat zapoje in konduktarji kričé: „Gospoda, noter v vagone“, takrat se že urnejše gibljejo in gledajo po prostoru; zdaj kolodvorni sluga že v rokah derži kempelj, da bi tretjokrat na zvon poterkal, a še prisopiha nek zakasnjeneec, kteremu konduktar nevoljno zavpije: „Tu noter“; in tresk! loputne za njim vagonove durce. — Hlapon zaberlizga, parni konj zdeha in vleče za seboj dolgi, črni rep. Enako se godi na vséh postajah, tudi v Št. Mihelu ni bilo drugači. Vožnja je bila počasna, ker šlo je v reber proti Lesniški dolini. Zavoljo goste megle ni bilo videti daleč od 20 stopenj.

Vagoni niso bili prenapolnjeni; z menoj sta sedla v kupej dva kupca iz Rajhenave na Avstrijskem, eden mlajši, drugi stareji. Namenjena sta bila v zgornjo Aniško dolino, kupovat konje, ker je bil ondi ravno ta den konjski terg. V tej stroki sta bila zvedenca. Po Avstrijskem sta vedela za vse kraje, kjer se izrejajo žlahtnejši konji, a njima se najbolj dopadajo konji Pincgavskega plemena. Lepega 3—4letnega z 16 pesti plačujeta po 600 fl. in še višej. Rekla sta, da za njih potrebe služijo le težki Pincgavski konji.

Zmenila sta se pa tudi za polja, setve, obdelovanje zemlje, kar le spada v njuni delokrog.

Vožnja ni prenapla, videti ni nikamor, le tù in tam ktera hiša, bajta ali šupa za seno; zato, dragi bralec! tudi ne vem kaj zanimivega povedati od te okolice. Ako te pa mika jezikoslovje, dam ti nekoliko oreh pregrizniti.

Dolina, po kateri se zvija železnična proga do razvodja med Aniško in Mursko dolino se zove Lesniška dolina po rečici Lesnik, tako je pisano v starih listinah „Liesnicke, Lieznicka“; njo so Nemci prekrojili v Liesing. Iz starih listin srednjega veka ti navedem še druga krajna imena v isti dolini, kterih oblika in glas sta bila na prvi vid pošteno slovenska.

Že blizo Mihela je kraj: „Dolnik“ in kmetija pri „Dolimajerju“ ondi je tudi „v routah“, „prunne“ ali prune.

Blizo druge postaje: Kamern, najdem: „Gnezah“, vas: „Liestnich“ zdaj Liesing; Močindorf;

Pri Mutarnih (Mautern) v „Ravnah“, „Zajec“ = Seits.

Pri Kalwangu „Predile“ = Predil.

V isti dolini se še nahajajo kraji: „Glanz“ = Klanc, „Gomplah“, „Gradin“, „Lečah“, „Lomnich“, „Lonka“ = Loka, „Lonsah“ in v Losah“, v „Melnih“, „Treboche“, „Treviach“, „Tudnich“, „Vohenlug“, „Widriach“, „Zlatina“, „Louzah“.

(Dalje prihodnjič.)

Ivan Petrovič Kulibin.

(Mehanik-samouk.)

(Po ruskem spisal J. Steklasa.)

I.

Ivan Petrovič Kulibin, sin nižegorodskega mestjana, mokařja, se je rodil v Nižjem - Novgorodu 10. aprila l. 1735. Kulibin se je naučil čitati in računati pri okrajnem učitelju. Že v mladih letih je Ivan Petrovič ljubil mehaniko, delal malinčke na vodicah, včasih pa tudi veternice; le-to ga je strašno zabavljalo ter ni gledal na to, ako ga je oče večkrat zmerjal, polomil mu in zaverigel igrače, ki so ga vabile od prodajalnice. Kulibinovi so imeli v svojem vertu jezerce, kamor so spuščali večkrat ribe, ali voda je bila stoječa in ribe so se zasipale. Kulibin se je domislil, napeljati vodo v leto jezerce z bližnje gore ter nepotrebno odpeljati. Jezerce je postalo tekoče. Oče Kulibinov je videl, da se zdaj ribe nič več ne zasipavajo, nego da se morejo dobro hraniti, ter se ni malo čudil prebrisanosti svojega sina in ga je še verh tega pohvalil. To je bilo njegovo prvo koristno delo.

II.

Kulibin je hodil večkrat v cerkveni zvonik; njega je zanimalo ustrojstvo ur: in predvzevši si se pridno učiti mehanike, začel je čitati knjige o tem predmetu.

V svojem osemnajstem letu je videl pri svojem sosedu uro na steni z lesenimi kolesi; po tem obrazcu je začel tudi on ravno take delati, ali brezvspešno: one niso šle. On namreč ni imel potrebnega orodja. Nevspeh ga ni odvern timer, — Kulibin ni odjenjal. Po nalogu mestnega starešinstva, kteremu je bil potreben pismen in učen človek (a pismenih je bilo takrat mnogo manje, nego dan danes), šel je Kulibin v Moskvo.

V Moskvi se je bavil z urarijo, kupil vse potrebno orodje za to mojstrijo ter vernivši se v Nižji-Novgorod začel delati lesene ure s kukavicami in medenimi kolesi, pa tudi žepne urice. Takrat so potrebovali v Nižjem-Novgorodu urarja in vse je nosilo k njemu ure popravljat. To je bilo pa premalo za Ivana Petroviča: on je hotel sam delati ure in to ure ne kakoršne si bodi. On je bil takrat že oženjen in imel otroke ter si ni mogel kupovati potrebnih sredstev in orodja.

Kostromi, nižegorodski kupec, je sklenil ga podpirati z denarji ter vzel nazadnje še njegovo rodovino z učencem Pjaterikovim k sebi.

V tem času je videl Kulibin slučajno teleskop (dalekozor za opazovanje solnca, meseca in zvezd na nebu). Sostav, po kterem so sestavljali zercala v le-teh dalekozorih, bil je tajna Angličanov, ali naš mehanik - samouk je prišel s svojim umom do te tajne ter je tudi sam naredil tak teleskop.

III.

22. maja l. 1763 je prišla cesarica Katarina II. v Nižji-Novgorod. Namestnik je predstavil Kulibina grofu Vladimiru Grigorjeviču Orlovu in le-ta

zopet cesarici Katarini, ki je govorila dolgo s Kulibinom, popraševala ga za ure, in on je njej razjasnil ustrojstvo po črtežih; ure pa še niso bile takrat gotove. Po svojem odhodu ga je bila pozvala v Petrograd.

Ko je Kulibin dokončal svoje ure, odpravil se je s Kostrominom v Petrograd ter je predal cesarici. Ona je zapovedala: 1) ure in stvari, koje je Kulibin s seboj pripeljal, postaviti v dvor. 2) Kulibina prišteti k akademiji v znanju mehanika ter mu dajati vsako leto 300 rubljev plače. 3) Plačati za ure 1000 rubljev. 4) Kostrominu tudi 1000 rubljev plačati in verh tega sreberni verček s sliko cesaričino za Kulibinu skazano pomoč v njegovih koristnih podvzetjih.

V Petrogradu je izdelal Kulibin obrazec visečega mosta, brez stebrov in opornikov pod njim. Most, 14 sežnjev dolg, je deržal tri tedne 6000 pudov (1 pud = 40 funtov) brez najmanjšega poškodovanja. Negledé na posmehovanja in nezadovoljnost mnogih učenih, dala je cesarica njemu 2000 rubljev, a most je zapovedala postaviti v vertu Tavričeskega dvorca. L. 1775 je bil Kulibin in njegova rodovina izključena od osebnega davka in razun tega je dobil Ivan Petrovič zlato kolanjo v težini od 34 cekinov, z napisom na enej strani: „Akademija naukov mehaniku Ivanu Kulibinu,“ a na drugej: „Dostojnemu za nošenje na rednemu traku Andrejevskem.“

Poznavajoč skupocenost in zapreke, stoječe v zvezi z vožnjo po Volgi, iznašel je Kulibin ladjo, s kojo se je dalo proti vodi pluti. Cesarski namestniki, knez Vjazemski, z vsemi namornimi svetovalci so se podali na to ladijo, ki je bila natvorena s 4000 pudi robe. Ladja se je dobro pomikala po Nevi. Ne glede na to, da je bila priročnost in korist take ladje dokazana in priznana od vseh, ki so jo videli, še celó od učenih, ali kupci je vendar niso sprejeli. To je bil hud udarec za dobrovestnega in nesebičnega starčeka-siromaka, kateri je deržal svoje delo za važno in koristno celi Rusiji. Iznašel je tudi samogibljev voziček in umetno nogo za breznožce, ki so mogli ž njo ne samo hoditi brez palice, nego še celo tekati in plesati.

IV.

L. 1800 so spustili v navzočnosti carja Pavla Petroviča z glavne ladje-nice tri ladje. Pervi dve ste zleteli srečno v vodo, tretja pa je ostala na pol pota. Še pred spuščanjem je opozoril Kulibin, ko je priprave ogledoval, mojstra na neke važne nepravilnosti. Na to opazko so mu odgovorili, da naj se on ne meša v druge poslove nego v svoje. Zdaj pa, ko se je spolnila svaritev Kulibinova, pozovejo njega iz množice, in on je prevzel spuščanje ladije za drugi dan. Celo noč je delal Ivan Petrovič in ko so drugi dan bile izdelane vse priprave po njegovej osnovi, stopil je on na palubo in mahnil z robcem: — delalci so vsi na enkrat potegnili za vervi, h katerim je bil postavil Kulibin, in ladija je lahko zletela v reko, spremljana z viko in krikom množice: „Hvala Rusaku! Glej kakšen je naš brat — bradač!“ in gromkim: „Ura!“

L. 1801 so odpustili šestdesetletnega Kulibina v njegov zavičaj, ter mu dali 3000 rubljev letne mirovine in 6000 rubljev za poplačanje dolgov.

Na stare dni je poslal Bog nekoliko nesreč na Ivana Petroviča Kulibina. On je umerl 30. junija l. 1818.

Pjaterikov, kteremu je vedno govoril, da mu ni še vsega odplačal, prevzel je na se vso skerb in stroške za pogreb. Učitelji in učenci nižegorodske gimnazije prosili so, kakor sebi za posebno čast, da bi jim bilo dovoljeno spremiti ostanke od vseh čislanega in vsem ljubega Ivana Petroviča. Nosili so ga učitelji gimnazijalni, Pjaterikov in imenitnejši kupci Nižji - Novgoroda. Narod, ki se je ž njim ponašal in kteremu je on pomagal, s čemur je le mogel: objokoval je v njem svojega druga.

Modri sodnik.

(Izvirno v španskem jeziku. Spisal Fr. Rup.)

Svoj čas so Mavri, nek mohamedanski rod, gospodarili po Španskem. Nek kalif ali knez mesta Kordove je hotel povečati svoje posestvo in zlepšati svoje vertove. Rad bi majhen salon postavil sredi njivice, ki se je držala njegovega posestva, in bila lastnina neke ubožne udove. Ta pa ni hotla prodati zemljišča, ki je že tako dolgo v njeni družini se podedovalo od roda do roda. Knez se ga siloma polasti, ter pozida na njem krasno hišico za veselje. Uboga udova gre pred kadija, to je sodnika, ter mu toži kalifa, ki jej dela krivico. Rad bi sodnik pomagal udovi, a nerad bi sperl se z mogočnim knezom, zato si izmisli sledečo zvijačo.

Razumni mož pravice zasede svojo mulo, ter se poda pred kalifa ravno ob takem času, ko je z vsemi svojimi znanci v novopozidani hišici se veselil. Kadi je nosil velik žakelj seboj. Ko se je knezu do tal priklonil, ga uljudno poprosi, da bi smel ta žakelj napolniti s perstjo tega vertiča. Smeje se dovoli mu knez, kar je prosil. Ko je žakelj napolnil poprosi kneza še prav zaupljivo, da naj mu pomaga to robo spraviti živinčetu na herbet. Kalif poskusi privzdigniti, pa bilo mu je pretežko. Zdaj reče kadi prav resno s povzdignjenim glasom: „Svitli knez! že ta žakelj persti se tebi pretežek zdi; kako težko ti bo pred Bogom še le to celo zemljišče, ktero si po krivici pograbil udovi!“

Kalifa so te besede osupnile, pretresle, prestrašile. Povernil je udovi vzeto posestvo, in po verhu jej v dar podal še novo zidano hišico!

Duhovske spremembe v Kerški škofiji.

Fare so dobili čč. gg.: Kališnik Simon Nemški Pliberk; Oberjörg Mihael Kolbnico in Lasnik J. Maletinje. Za provizorje gredó čč. gg.: Štiberc Jan. v Timenico, Šavbach Jan. k sv. Miklavžu v Belak in Schreyer Fr. v Stal. — Umerli so čč. gg. župniki: Treiber Sim. v Timenci; Aleš Nik., beneficijat v Celovcu; Kometer Martin pri sv. Miklavžu v Belaku in Wedenik Ant. v Stalu. R. I. P.!